

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
prednesené 31. mája 2017¹

Spojené veci C-52/16 a C-113/16

**„SEGRO“ Kft.
proti
Vas Megyei Kormányhivatal Sárvári Járási Földhivatala (C-52/16)
a
Günther Horváth
proti
Vas Megyei Kormányhivatal (C-113/16)**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Szombathelyi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Správny a pracovný súd v Szombathely, Maďarsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Článok 49 ZFEÚ – Sloboda usadiť sa –
Článok 63 ZFEÚ – Voľný pohyb kapitálu – Nepriama diskriminácia – Zmluvné práva na užívanie
poľnohospodárskych pozemkov alebo na požívanie ich plodov a úžitkov – Zákaz nadobúdania takých
práv inými osobami, než sú blízke osoby vlastníka poľnohospodárskych pozemkov – Právne predpisy,
ktoré stanovujú zrušenie takých práv, ktoré nespĺňajú túto podmienku – Neexistencia odôvodnenia –
Porušenie vnútroštátnej právnej úpravy týkajúcej sa devízovej kontroly – Boj proti zneužívajúcim
postupom – Boj proti špekuláciám s nehnuteľnosťami – Články 17 a 47 Charty základných práv
Európskej únie – Neuplatniteľnosť Charty základných práv Európskej únie bez ohľadu na otázku
porušenia slobôd pohybu“

I. Úvod

1. Szombathelyi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Správny a pracovný súd v Szombathely, Maďarsko) rozhodnutiami z 25. januára 2016 (C-52/16) a 8. februára 2016 (C-113/16), ktoré boli doručené Súdnemu dvoru 29. januára 2016 a 26. februára 2016, predložil Súdnemu dvoru dva návrhy na začatie prejudiciálneho konania týkajúce sa výkladu článkov 49 a 63 ZFEÚ, ako aj článkov 17 a 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).
2. Tieto návrhy boli podané v konaniach, ktorých účastníkmi sú jednak SEGRO Kft. a Vas Megyei Kormányhivatal Sárvári Járási Földhivatala (správne orgány Vašskej župy – katastrálny úrad pre okres Sárvár, Maďarsko) a jednak pán Günther Horváth a Vas Megyei Kormányhivatal (správne orgány Vašskej župy, Maďarsko) a ktoré sa týkajú rozhodnutí o výmaze práv na užívanie poľnohospodárskych pozemkov, ktorých držiteľmi boli SEGRO a pán Horváth, z katastra nehnuteľností.
3. Tieto rozhodnutia o výmaze boli založené na vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že práva na užívanie poľnohospodárskych pozemkov a na požívanie ich plodov a úžitkov zaniknú, pokiaľ sa nepreukáže, že boli zriadené medzi blízkymi osobami.

¹ Jazyk prednesu: francúzština.

4. Z dôvodov, ktoré uvediem nižšie, sa domnievam, že táto právna úprava a rozhodnutia o výmaze prijaté na základe nej odporujú voľnému pohybu kapitálu. Požiadavka, aby také práva boli zriadené medzi blízkymi osobami, totiž vyvoláva nepriamo diskriminačné účinky v neprospech štátnych príslušníkov iných členských štátov a nemôže byť odôvodnená žiadnym z cieľov, ktoré uvádza maďarská vláda.

5. Pokiaľ ide o navyše o články 17 a 47 Charty, na porušenie ktorých poukázal vnútroštátny súd vo veci C-52/16, SEGRO², navrhнем, aby Súdny dvor vyložil článok 51 ods. 1 a 2 Charty v tom zmysle, že keď sa vnútroštátna právna úprava skúma z hľadiska slobôd pohybu, porušenie základného práva zaručeného Chartou nemožno namietat' nezávisle od otázky porušenia týchto slobôd.

II. Právny rámec

A. Právo Únie

6. Pristúpenie Maďarska k Európskej únii bolo upravené zmluvou o pristúpení³ (ďalej len „zmluva o pristúpení z roku 2003“), ku ktorej bol v súlade s článkom 1 ods. 2 tejto zmluvy pripojený akt stanovujúci podmienky tohto pristúpenia⁴ (ďalej len „akt o pristúpení z roku 2003“). Uvedená zmluva na základe jej článku 2 ods. 2 nadobudla platnosť 1. mája 2004.

7. Kapitola 3 prílohy X aktu o pristúpení z roku 2003 je nazvaná „Voľný pohyb kapitálu“. Odsek 2 tejto kapitoly 3 stanovuje:

„Bez toho, aby boli dotknuté záväzky vyplývajúce zo zmlúv, na ktorých je založená Európska únia, je Maďarsko sedem rokov odo dňa pristúpenia oprávnené ponechať v platnosti zákazy ustanovené v právnych predpisoch platných v čase podpisu tohto aktu týkajúce sa nadobúdania poľnohospodárskej pôdy fyzickými osobami, ktoré nemajú bydlisko v Maďarsku alebo nie sú maďarskými štátnymi príslušníkmi, a právnickými osobami. Pokiaľ ide o nadobúdanie poľnohospodárskej pôdy, nesmie sa so štátnymi príslušníkmi členských štátov alebo právnickými osobami zriadenými v súlade s právnymi predpismi iných členských štátov zaobchádzať nepriaznivejšie ako v deň podpísania zmluvy o pristúpení [z roku 2003]. ...

Štátni príslušníci iného členského štátu, ktorí sa chcú usadiť ako samostatne hospodáriaci roľníci a nepretržite najmenej tri roky mali riadne bydlisko a boli činní v poľnohospodárstve v Maďarsku, nepodliehajú ustanoveniam predchádzajúceho pododseku ani iným pravidlám a postupom okrem tých, ktorým podliehajú maďarskí štátni príslušníci. ...

Ak sa dostatočne preukáže, že v Maďarsku po uplynutí prechodného obdobia bude alebo hrozí závažné narušenie trhu s poľnohospodárskou pôdou, Komisia na žiadosť Maďarska rozhodne o predĺžení prechodného obdobia o najviac tri roky.“

2 Pozri bod 21 nižšie.

3 Zmluva medzi Belgickým kráľovstvom, Dánskym kráľovstvom, Spolkovou republikou Nemecko, Helénskou republikou, Španielskym kráľovstvom, Francúzskou republikou, Írskom, Talianskou republikou, Luxemburským veľkovevodstvom, Holandským kráľovstvom, Rakúskou republikou, Portugalskou republikou, Fínskou republikou, Švédskym kráľovstvom, Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska (členskými štátmi Európskej únie) a Českou republikou, Estónskou republikou, Cyperskou republikou, Lotyšskou republikou, Litovskou republikou, Maďarskou republikou, Maltskou republikou, Poľskou republikou, Slovinskou republikou, Slovenskou republikou o pristúpení Českej republiky, Estónskej republiky, Cyperskej republiky, Lotyšskej republiky, Litovskej republiky, Maďarskej republiky, Maltskej republiky, Poľskej republiky, Slovinskej republiky a Slovenskej republiky k Európskej únii (Ú. v. EÚ L 236, 2003, s. 17).

4 Akt o podmienkach pristúpenia Českej republiky, Estónskej republiky, Cyperskej republiky, Lotyšskej republiky, Litovskej republiky, Maďarskej republiky, Maltskej republiky, Poľskej republiky, Slovinskej republiky a Slovenskej republiky a o úpravách zmlúv, na ktorých je založená Európska únia (Ú. v. EÚ L 236, 2003, s. 33).

8. Komisia rozhodnutím z 20. decembra 2010 predĺžila určené prechodné obdobie týkajúce sa nadobúdania poľnohospodárskej pôdy v Maďarsku, uvedené v prílohe X, kapitole 3, bode 2 aktu o prístupení z roku 2003⁵, do 30. apríla 2014.

B. Maďarské právo

9. Termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény (zákon č. LV z roku 1994, o poľnohospodárskych pozemkoch) (ďalej len „zákon z roku 1994 o poľnohospodárskych pozemkoch“) bol s účinnosťou od 1. januára 2013 zmenený a doplnený v tom zmysle, že zriadenie práv na užívanie poľnohospodárskych pozemkov zmluvou bolo už dovolené len medzi blízkymi osobami.

10. Pri tento príležitosti bol do tohto zákona vložený nový § 91 ods. 1, ktorý bol sformulovaný takto:

„Dňa 1. januára 2033 zaniknú *ex lege* práva na užívanie nehnuteľnosti existujúce k 1. januáru 2013, ktoré boli zriadené zmluvou medzi osobami, ktoré nie sú blízkymi osobami, a to tak na neurčitý čas, ako aj na určité obdobie, ktoré trvá aj po 30. decembri 2032.“

11. Mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (zákon č. CXXII z roku 2013 o predaji poľnohospodárskych a lesných pozemkov) (ďalej len „zákon z roku 2013 o poľnohospodárskych pozemkoch“) bol prijatý 21. júna 2013 a nadobudol účinnosť 15. decembra 2013. § 5 bod 13 tohto zákona obsahuje nasledujúcu definíciu:

„Blízkymi osobami‘ sú: manžel, príbuzní v priamom rade, osvojené deti, vlastné deti a deti manžela, rodičia, ktorí sú osvojitelia, rodičia manžela a súrodenci.“

12. § 37 ods. 1 zákona z roku 2013 o poľnohospodárskych pozemkoch stanovuje, že práva na užívanie poľnohospodárskych pozemkov zriadené zmluvou sú neplatné, pokiaľ táto zmluva nebola uzavretá medzi blízkymi osobami.

13. Mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (zákon č. CCXII z roku 2013, ktorým sa stanovujú niektoré ustanovenia a prechodné opatrenia týkajúce sa zákona z roku 2013 o poľnohospodárskych pozemkoch) (ďalej len „zákon z roku 2013 o prechodných opatreniach“) bol prijatý 12. decembra 2013 a nadobudol účinnosť 15. decembra 2013.

14. § 108 ods. 1 tohto zákona, ktorým bol zrušený § 91 ods. 1 zákona z roku 1994 o poľnohospodárskych pozemkoch, stanovuje:

„Dňa 1. mája 2014 zaniknú *ex lege* práva na užívanie nehnuteľnosti a na požívanie jej plodov a úžitkov existujúce k 30. aprílu 2014, ktoré boli zriadené zmluvou medzi osobami, ktoré nie sú blízkymi osobami, a to tak na neurčitý čas, ako aj na určité obdobie, ktoré trvá aj po 30. apríli 2014.“

15. § 94 ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (zákon č. CXLI z roka 1997 o katastri nehnuteľností) (ďalej len „zákon o katastri nehnuteľností“) stanovuje:

„1. Na účely výmazu práv na užívanie nehnuteľnosti a na požívanie jej plodov a úžitkov (na účely tohto ustanovenia ďalej spoločne len ako ‚práva na užívanie nehnuteľností‘), ktoré zaniknú na základe § 108 ods. 1 [zákona z roku 2013 o prechodných opatreniach], z katastra nehnuteľností orgán poverený rozhodovaním vo veciach katastra nehnuteľností zašle do 31. októbra 2014 výzvu fyzickej osobe, ktorá je držiteľom práva na užívanie nehnuteľnosti, ktorá bude musieť do pätnástich dní od doručenia tejto

⁵ Rozhodnutie Komisie 2010/792/EÚ z 20. decembra 2010, ktorým sa predlžuje prechodné obdobie týkajúce sa nadobúdania poľnohospodárskej pôdy v Maďarsku (Ú. v. EÚ L 336, 2010, s. 60).

výzvy prostredníctvom tlačiva schváleného ministrom vyhlásiť, že medzi ňou a osobou, ktorá zriadila právo na užívanie nehnuteľnosti a ktorá je podľa listín, na základe ktorých bol vykonaný zápis do katastra nehnuteľností, vlastníkom nehnuteľnosti, existuje blízky príbuzenský vzťah. Po 31. decembri 2014 nebude prípustná nijaká žiadosť o odpustenie zmeškania lehoty.

...

3. Ak z vyhlásenia vyplynie, že neexistuje nijaký blízky príbuzenský vzťah, alebo ak držiteľ práva nepredloží vyhlásenie včas, orgán poverený rozhodovaním vo veciach katastra nehnuteľností z úradnej moci do šiestich mesiacov od uplynutia lehoty určenej na predloženie vyhlásenia a najneskôr do 31. júla 2015 vymaže práva na užívanie nehnuteľností z katastra nehnuteľností.

...

5. Správa katastra do 31. decembra 2014 z úradnej moci vymaže z katastra nehnuteľností práva na užívanie nehnuteľnosti, ktoré boli zapísané v prospech právnických osôb alebo organizácií, ktoré nemajú právnu subjektivitu, ale majú spôsobilosť nadobúdať práva, ktoré možno zapísať do katastra, a ktoré boli zrušené na základe § 108 ods. 1 [zákona z roku 2013 o prechodných opatreniach].“

III. Spory vo veci samej a prejudiciálne otázky

A. Vec C-52/16

16. SEGRO je obchodná spoločnosť so sídlom v Maďarsku, ktorej spoločníkmi sú fyzické osoby, ktoré sú štátnymi príslušníkmi iných členských štátov a majú bydlisko v Nemecku.

17. Pred 30. aprílom 2014 SEGRO nadobudla užívacie práva k dvom poľnohospodárskym pozemkom nachádzajúcim sa v Maďarsku. Tieto práva boli zapísané do katastra nehnuteľností. Maďarská vláda v tejto súvislosti spresnila, že práva, o ktoré ide v sporoch vo veci samej, boli zriadené pred 1. májom 2004.

18. Katastrálny úrad pre okres Sárvár na správnom orgáne Vašskej župy dvoma rozhodnutiami z 10. a 11. septembra 2014 vykonal výmaz týchto užívacích práv z katastra nehnuteľností, a to na základe § 108 ods. 1 zákona z roku 2013 o prechodných opatreniach a § 94 ods. 5 zákona o katastri nehnuteľností.

19. SEGRO vo svojej žalobe podanej na vnútroštátnom súde najmä uviedla, že vyššie uvedené vnútroštátne ustanovenia porušujú maďarskú ústavu a právo Únie.

20. Vnútroštátny súd podal návrh na začatie konania na Alkotmánybíróság (Ústavný súd, Maďarsko), ktorým navrhol určiť, že tieto ustanovenia odporujú maďarskej ústave. Alkotmánybíróság (Ústavný súd) svojím rozsudkom č. 25 z 21. júla 2015 konštatoval rozpor s maďarskou ústavou a vyzval zákonodarcu, aby do 1. decembra 2015 zmenil predmetnú právnu úpravu. Podľa vnútroštátneho súdu táto lehota uplynula bez toho, aby bolo v tomto smere prijaté nejaké opatrenie.

21. V novom konaní vo veci samej vnútroštátny súd v prvom rade konštatoval, že predmetné vnútroštátne ustanovenia môžu odrádzať štátnych príslušníkov iných členských štátov od výkonu práv, ktoré im vyplývajú zo slobody usadiť sa (článok 49 ZFEÚ) a z voľného pohybu kapitálu (článok 63 ZFEÚ) pri nadobúdaní práv na užívanie nehnuteľností nachádzajúcich sa v Maďarsku z dôvodu rizika predčasného zrušenia takých práv bez primeranej náhrady. Tieto ustanovenia navyše spôsobujú aj neprímeraný zásah do vlastníckeho práva dotknutých osôb, ktoré je zaručené v článku 17 Charty.

Napokon implicitná zákonná domnienka, podľa ktorej všetky súkromnoprávne zmluvy, ktorými boli zriadené práva na užívanie poľnohospodárskych pozemkov a na požívanie ich plodov a úžitkov, boli uzavreté s cieľom vyhnúť sa obmedzeniam týkajúcim sa nadobúdania vlastníctva, porušuje právo na spravodlivý proces zakotvené v článku 47 Charty.

22. Za týchto podmienok Szombathelyi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Správny a pracovný súd v Szombathely, Maďarsko) rozhodol o prerušení konania a položil Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

- „1. Majú sa články 49 a 63 [ZFEÚ] a články 17 a 47 [Charty] vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave členského štátu, analogickej právnej úprave spochybnenej v pôvodnom konaní, ktorá – bez ohľadu na ďalšie kritériá – stanovuje povinnosť výmazu práva na užívanie poľnohospodárskeho pozemku a požívanie jeho plodov a úžitkov, ktoré bolo zapísané v prospech spoločností alebo fyzických osôb, ktoré nie sú blízkymi osobami vlastníka pozemku, a súčasne neupravuje peňažné odškodnenie držiteľov zaniknutého práva na užívanie pozemku a požívanie jeho plodov a úžitkov, ktoré však, hoci sa aj týka platnej zmluvy, nemožno požadovať v rámci vzájomného vyrovnania sa medzi zmluvnými stranami?
2. Majú sa články 49 a 63 [ZFEÚ] a články 17 a 47 [Charty] vykladať v tom zmysle, že bránia právnej úprave členského štátu, ktorá tak ako právna úprava dotknutá vo veci samej – bez ohľadu na ďalšie kritériá – stanovuje povinnosť výmazu práva na užívanie poľnohospodárskeho pozemku a požívanie jeho plodov a úžitkov, ktoré bolo na základe zmlúv uzatvorených v období pred 30. aprílom 2014 zapísané v prospech spoločností alebo fyzických osôb, ktoré nie sú blízkymi osobami vlastníka pozemku, a súčasne upravuje peňažné odškodnenie držiteľov zaniknutého práva na užívanie pozemku a požívanie jeho plodov a úžitkov, ktoré však hoci sa aj týka platnej zmluvy, nebolo možné požadovať v rámci vzájomného vyrovnania sa medzi zmluvnými stranami?“

B. Vec C-113/16

23. Pán Horváth je rakúsky štátny príslušník s bydliskom v Rakúsku, ktorý pred 30. aprílom 2014 nadobudol práva na doživotné užívanie dvoch poľnohospodárskych pozemkov nachádzajúcich sa v Maďarsku. Tieto práva boli zapísané do katastra nehnuteľností. Maďarská vláda v tejto súvislosti spresnila, že práva, o ktoré ide v sporoch vo veci samej, boli zriadené pred 1. májom 2004.

24. Správny orgán Vašskej župy rozhodnutím z 12. októbra 2015 vykonal výmaz týchto užívacích práv z katastra nehnuteľností, a to na základe § 5 bodu 13 zákona z roku 2013 o poľnohospodárskych pozemkoch, § 108 ods. 1 zákona z roku 2013 o prechodných opatreniach a § 94 ods. 1 a 3 zákona o katastri nehnuteľností.

25. Pán Horváth napadol toto rozhodnutie žalobou na vnútroštátnom súde.

26. Vnútroštátny súd sa pýta, či požiadavka blízkeho príbuzenského vzťahu medzi účastníkmi zmluvy o zriadení práva na užívanie nehnuteľnosti predstavuje skrytú diskrimináciu štátnych príslušníkov iných členských štátov, keďže poľnohospodárske pozemky patria prevažne maďarským štátnym príslušníkom. Tento diskriminačný účinok je ešte zjavnejší vzhľadom na to, že predtým bolo zakázané, aby zahraničné fyzické a právnické osoby nadobúdali vlastníctvo k takým pozemkom, takže pomer držiteľov práv na užívanie nehnuteľnosti alebo na požívanie jej plodov a úžitkov je oveľa väčší medzi štátnymi príslušníkmi iných členských štátov než medzi maďarskými štátnymi príslušníkmi.

27. Za týchto podmienok Szombathelyi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Správny a pracovný súd v Szombathely) rozhodol o prerušení konania a položil Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

- „1. Má sa právna úprava členského štátu, o akú ide v spore vo veci samej, ktorá podmieňuje zachovanie zriadených práv na užívanie poľnohospodárskych pozemkov a na požívanie ich plodov a úžitkov preukázaním blízkeho príbuzenského vzťahu s osobou, ktorá zriadila také práva, takže ak držiteľ práva na užívanie nehnuteľnosti alebo na požívanie jej plodov a úžitkov nie je schopný preukázať blízky príbuzenský vzťah, jeho právo zanikne *ex lege* bez akejkoľvek majetkovej náhrady, považovať za obmedzenie, ktoré je v rozpore s článkami 49 a 63 [ZFEÚ]?
2. Uplatňuje sa právna úprava členského štátu, o akú ide v spore vo veci samej, ktorá podmieňuje zachovanie práv na užívanie poľnohospodárskych pozemkov a na požívanie ich plodov a úžitkov preukázaním blízkeho príbuzenského vzťahu s osobou, ktorá zriadila také práva, takže ak držiteľ práva na užívanie nehnuteľnosti alebo na požívanie jej plodov a úžitkov nie je schopný preukázať blízky príbuzenský vzťah, jeho právo zanikne *ex lege* bez akejkoľvek majetkovej náhrady, skutočne v rovnakej miere na štátnych príslušníkov dotknutého členského štátu aj na štátnych príslušníkov ostatných členských štátov vzhľadom na články 49 a 63 [ZFEÚ]?“

IV. Konanie pred Súdnym dvorom

28. Návrhy na začatie prejudiciálneho konania boli doručené do kancelárie Súdného dvora 29. januára 2016 (C-52/16) a 26. februára 2016 (C-113/16).

29. Písomné pripomienky predložila maďarská, talianska, rakúska a portugalská vláda, ako aj Komisia.

30. Maďarská vláda a Komisia sa zúčastnili na pojednávaní, ktoré sa konalo 7. marca 2017, a počas neho predniesli svoje pripomienky.

V. Analýza

31. Vnútroštátny súd sa svojimi otázkami v podstate pýta, či sa články 49 a 63 ZFEÚ, ako aj články 17 a 47 Charty majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že práva na užívanie poľnohospodárskych pozemkov a na požívanie ich plodov a úžitkov zaniknú, pokiaľ sa nepreukáže, že tieto práva boli zriadené medzi blízkymi osobami.

32. Všetci účastníci konania, ktorí predložili pripomienky Súdnemu dvoru, s výnimkou maďarskej vlády sa domnievajú, že na túto otázku treba odpovedať kladne.

33. Z dôvodov, ktoré uvediem nižšie, navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na tieto otázky v tom zmysle, že článok 63 ZFEÚ, ktorý zaručuje voľný pohyb kapitálu, bráni takej právnej úprave.

A. O prípustnosti návrhov na začatie prejudiciálneho konania

34. Maďarská vláda vyjadrila určité pochybnosti, pokiaľ ide o prípustnosť návrhov na začatie prejudiciálneho konania.

35. V prvom rade táto vláda zdôrazňuje, že práva na užívanie nehnuteľnosti, o ktoré ide v sporoch vo veci samej, boli zriadené pred nadobudnutím platnosti zmluvy o pristúpení z roku 2003 a že ich zriadenie navyše odporovalo vnútroštátnej právnej úprave, ktorá platila v tom čase. Zrušenie týchto práv, ktoré boli protiprávne zriadené pred nadobudnutím platnosti uvedenej zmluvy vnútroštátnym zákonodarcom preto nemožno posudzovať z hľadiska práva Únie.

36. Pripomínam, že – pokiaľ ide o uplatňovanie práva Únie v novom členskom štáte – Súdny dvor má právomoc na výklad tohto práva odo dňa pristúpenia tohto štátu k Únii.⁶

37. V konaniach vo veci samej je nesporné, že predmetné práva na užívanie nehnuteľnosti boli vymazané z katastra nehnuteľností správnymi rozhodnutiami prijatými po 1. máji 2004,⁷ keď nadobudla platnosť zmluva o pristúpení z roku 2003,⁸ a to na základe zákonných ustanovení prijatých po nadobudnutí platnosti tejto zmluvy.⁹

38. Podľa môjho názoru teda nemožno spochybníť skutočnosť, že Súdny dvor má právomoc vyložiť právo Únie, pokiaľ ide tak o rozhodnutia o výmaze, ako aj o zákonné ustanovenia posudzované v sporoch vo veci samej, a to aj za predpokladu, že tieto práva boli zriadené pred 1. májom 2004.

39. Poznnamenávam, že tvrdenie maďarskej vlády založené na protiprávnosti práv na užívanie nehnuteľnosti *ab initio* preskúmam v ďalšej časti týchto návrhov.¹⁰

40. V druhom rade maďarská vláda tvrdí, že v prejudiciálnych otázkach je nesprávne spomenutý § 108 ods. 1 zákona z roku 2013 o prechodných opatreniach. Podľa tejto vlády predmetné práva na užívanie nehnuteľnosti zanikli na základe citovaného ustanovenia *ex lege* k 1. máju 2014, takže v sporoch vo veci samej ide len o uplatnenie § 94 zákona o katastri nehnuteľností.

41. V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry prináleží iba vnútroštátnemu súdu, ktorý prejednáva spor a ktorý musí niešť zodpovednosť za následné súdne rozhodnutie, aby so zreteľom na osobitosti veci posúdil tak potrebu rozhodnutia v prejudiciálnom konaní pre vyhlásenie svojho rozsudku, ako aj relevantnosť otázok, ktoré kladie Súdnemu dvoru. Preto ak sa položené otázky týkajú výkladu alebo platnosti právnej normy Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť.¹¹

42. Z toho vyplýva, že pri otázkach týkajúcich sa práva Únie platí prezumpcia relevantnosti. Súdny dvor môže odmietnuť rozhodnúť o prejudiciálnej otázke položenej vnútroštátnym súdom len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad alebo posúdenie platnosti právnej normy Únie nijako nesúvisí s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, ak ide o hypotetický problém, alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými a právnymi podkladmi nevyhnutnými na užitočnú odpoveď na otázky, ktoré sa mu položili.¹²

43. Na otázky položené v prejednávanych veciach sa nevzťahuje žiadny z prípadov uvedených v tejto judikatúre. Je totiž nesporné, že § 108 ods. 1 zákona z roku 2013 o prechodných opatreniach má rozhodujúci význam v sporoch vo veci samej, keďže stanovuje zánik práv na užívanie nehnuteľnosti zriadených medzi osobami, ktoré nie sú blízkymi osobami.

44. V treťom rade maďarská vláda uvádza, že vnútroštátny súd spochybnil rozsudok Alkotmánybíróság (Ústavný súd) č. 25 z 21. júla 2015, hoci rozhodnutia tohto súdu sú pre neho záväzné.

6 Pozri v tomto zmysle rozsudky z 15. júna 1999, Andersson a Wåkerås-Andersson (C-321/97, EU:C:1999:307, bod 31), a z 10. januára 2006, Ynos (C-302/04, EU:C:2006:9, bod 36).

7 Pozri body 18 a 24 vyššie.

8 Pozri bod 6 vyššie.

9 Pozri body 9 až 15 vyššie.

10 Pozri body 90 až 99 nižšie.

11 Pozri najmä rozsudok zo 16. júna 2015, Gauweiler a i. (C-62/14, EU:C:2015:400, bod 24 a citovaná judikatúra).

12 Pozri najmä rozsudok zo 16. júna 2015, Gauweiler a i. (C-62/14, EU:C:2015:400, bod 25 a citovaná judikatúra).

45. Pripomínam, že – ako Súdny dvor opakovane rozhodol – vnútroštátne súdy majú čo najširšiu možnosť obrátiť sa na Súdny dvor s otázkou týkajúcou sa výkladu príslušných ustanovení práva Únie, pričom sa táto možnosť mení pre súdy rozhodujúce v poslednom stupni na povinnosť, okrem výnimiek stanovených v judikatúre Súdneho dvora. Pravidlo vnútroštátneho práva nemôže brániť vnútroštátnemu súdu, aby túto možnosť využil, alebo aby si túto povinnosť splnil. Táto možnosť, ako aj táto povinnosť je totiž neoddeliteľnou súčasťou systému spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdny dvorom, stanoveného článkom 267 ZFEÚ, a patrí k funkciám súdu povereného uplatňovaním práva Únie, ktoré toto ustanovenie zveruje vnútroštátnym súdom.¹³

46. Pravidlo vnútroštátneho práva, na ktoré sa odvoláva maďarská vláda, teda nemôže brániť možnosti vnútroštátneho súdu obrátiť sa na Súdny dvor s prejudiciálnou otázkou týkajúcou sa výkladu práva Únie, ako sú otázky, o ktoré ide v prejednávaných veciach.

47. Z vyššie uvedeného vyvodzujem, že návrhy na začatie prejudiciálneho konania sú prípustné.

B. O uplatniteľnej slobode pohybu

48. Vzhľadom na pripomienky predložené Súdny dvor je potrebné určiť, či sa na vnútroštátne opatrenia, o ktoré ide v sporoch vo veci samej, vzťahujú ustanovenia Zmluvy o FEÚ týkajúce sa voľného pohybu kapitálu, alebo ustanovenia Zmluvy o FEÚ týkajúce sa slobody usadiť sa. Účelom týchto opatrení je upraviť vznik a zachovanie práv na užívanie poľnohospodárskych pozemkov a na požívanie ich plodov a úžitkov.

49. Domnievam sa, že uvedené opatrenia nespádajú pod slobodu usadiť sa zakotvenú v článku 49 ZFEÚ, ale pod voľný pohyb kapitálu zaručený článkom 63 ZFEÚ, a to z nasledujúcich dôvodov.

50. Pokiaľ sa nemýlim, Súdny dvor vždy rozhodol – asi až na jednu dávnu výnimku¹⁴ –, že vnútroštátne opatrenia upravujúce investície do nehnuteľného majetku spadajú pod voľný pohyb kapitálu.¹⁵

51. Podľa tejto judikatúry po prvé právo nadobúdať, užívať a predávať nehnuteľný majetok na území iného členského štátu spôsobuje pri jeho výkone pohybu kapitálu.¹⁶

52. Po druhé pohyby kapitálu zahŕňajú operácie, ktorými cudzozemci vykonávajú investície do nehnuteľného majetku na území členského štátu, ako to okrem iného vyplýva z nomenklatúry kapitálových pohybov uvedenej v prílohe I smernice Rady 88/361/EHS z 24. júna 1988, ktorou sa vykonáva článok 67 zmluvy (ES, článok zrušený Amsterdamskou zmluvou),¹⁷ pričom táto nomenklatúra si zachováva svoju informatívnu hodnotu, ktorú mala prv, pokiaľ ide o definovanie pojmu pohybu kapitálu uvedeného v článku 63 ZFEÚ.¹⁸

¹³ Rozsudok z 5. apríla 2016, PFE (C-689/13, EU:C:2016:199, body 32 a 33, ako aj citovaná judikatúra).

¹⁴ Pozri rozsudok zo 6. novembra 1984, Fearon (182/83, EU:C:1984:335, bod 9). Tento rozsudok sa týkal írkej spoločnosti, založenej štátnymi príslušníkmi iných členských štátov, ktorej majetok bol vyvlastnený z dôvodu, že títo štátni príslušníci nedodrжали podmienku bydliska na poľnohospodárskych pozemkoch. Domnievam sa však, že riešenie použité v tejto súvislosti v uvedenom rozsudku bolo v neskoršej judikatúre Súdneho dvora zmenené.

¹⁵ Pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. marca 2002, Reisch a i. (C-515/99, C-519/99 až C-524/99 a C-526/99 až C-540/99, EU:C:2002:135, body 28 až 31); z 23. septembra 2003, Ospelt a Schlössle Weissenberg (C-452/01, EU:C:2003:493, bod 24); z 25. januára 2007, Festersen (C-370/05, EU:C:2007:59, body 22 až 24), ako aj z 1. októbra 2009, Woningstichting Sint Servatius (C-567/07, EU:C:2009:593, bod 20).

¹⁶ Rozsudky z 5. marca 2002, Reisch a i. (C-515/99, C-519/99 až C-524/99 a C-526/99 až C-540/99, EU:C:2002:135, bod 29); z 25. januára 2007, Festersen (C-370/05, EU:C:2007:59, bod 22), ako aj z 1. októbra 2009, Woningstichting Sint Servatius (C-567/07, EU:C:2009:593, bod 20).

¹⁷ Ú. v. ES L 178, 1988, s. 5; Mim. vyd. 10/001, s. 10.

¹⁸ Rozsudky z 5. marca 2002, Reisch a i. (C-515/99, C-519/99 až C-524/99 a C-526/99 až C-540/99, EU:C:2002:135, bod 30); z 25. januára 2007, Festersen (C-370/05, EU:C:2007:59, bod 23), ako aj z 1. októbra 2009, Woningstichting Sint Servatius (C-567/07, EU:C:2009:593, bod 20).

53. V tejto súvislosti z vysvetľujúcich poznámok uvedených v prílohe I smernice 88/361 výslovne vyplýva, že do kategórie investícií do nehnuteľností „*patria aj požívacie právo, vecné bremená a právo stavby*“ (kurzívou zvýraznil generálny advokát).

54. Okrem toho táto judikatúra podľa mňa nestanovuje nijaký rozdiel v závislosti od toho, či sú nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom príslušných investícií, určené na súkromné alebo podnikateľské účely. Súdny dvor konkrétne výslovne spomenul pohyby kapitálu, ktoré spôsobuje právo *užívať* nehnuteľný majetok na území iného členského štátu, čo podľa môjho názoru zahŕňa možnosť *užívať* tento majetok v rámci činnosti, ktorá inak spadá pod slobodu usadiť sa.¹⁹

55. Inak povedané, vnútroštátne opatrenia týkajúce sa investícií do nehnuteľného majetku spadajú pod voľný pohyb kapitálu, aj keď je účelom týchto investícií umožniť výkon práva usadiť sa v príslušnom členskom štáte, a to či už ako fyzická osoba,²⁰ alebo prostredníctvom spoločnosti založenej v tomto členskom štáte.²¹

56. Domnievam sa, že tento výklad má oporu vo vysvetľujúcich poznámkach uvedených v prílohe I smernice 88/361, podľa ktorých sa pojem investície do nehnuteľností vzťahuje na „*nákup budov a pozemkov a výstavb[u] budov súkromnými osobami pre zisk alebo na osobné používanie*“ (kurzívou zvýraznil generálny advokát).

57. Prípadné užívanie poľnohospodárskych pozemkov, o ktoré ide v sporoch vo veci samej, a to či už spoločnosťou SEGRO, alebo pánom Horváthom, teda nemôže spôsobiť, že predmetné vnútroštátne opatrenia budú patriť do pôsobnosti slobody usadiť sa.

58. Tento výklad má oporu aj v obsahu prílohy X aktu o pristúpení z roku 2003, ktorá stanovuje určité prechodné opatrenia týkajúce sa pristúpenia Maďarska k Európskej únii na základe článku 24 tohto aktu.

59. Poznámam, že tieto prechodné opatrenia, ktoré nie sú predmetom otázok položených vnútroštátnym súdom, sa neuplatnia za okolností sporov vo veci samej, ako to uviedla Komisia, keďže správne rozhodnutia, o ktoré ide v sporoch vo veci samej, boli prijaté po 30. apríli 2014, keď uplynulo predĺžené prechodné obdobie určené na nadobúdanie poľnohospodárskej pôdy v Maďarsku uvedené v prílohe X, kapitole 3, bode 2 aktu o pristúpení z roku 2003.²²

60. Formulácia týchto opatrení však poskytuje užitočné usmernenia týkajúce sa pôsobnosti voľného pohybu kapitálu. Kapitola 3 ods. 2 tejto prílohy totiž dovoľovala Maďarsku – za určitých podmienok a počas prechodného obdobia siedmich rokov odo dňa pristúpenia (ktoré Komisia predĺžila do 30. apríla 2014²³) – ponechať v platnosti zákazy týkajúce sa nadobúdania poľnohospodárskej pôdy jednak fyzickými osobami, ktoré nemajú bydlisko v Maďarsku alebo nie sú maďarskými štátnymi príslušníkmi, a jednak právnickými osobami.

61. Uvedená kapitola 3 je pritom nazvaná „*Voľný pohyb kapitálu*“. Tvorcovia aktu o pristúpení z roku 2003 teda výslovne konštatovali, že nadobúdanie poľnohospodárskej pôdy fyzickými alebo právnickými osobami spadá pod voľný pohyb kapitálu.

¹⁹ Pozri bod 51 vyššie.

²⁰ Rozsudok z 5. marca 2002, Reisch a i. (C-515/99, C-519/99 až C-524/99 a C-526/99 až C-540/99, EU:C:2002:135), sa týkal pravidiel povolujúcich nadobúdanie pozemkov, keď sa nadobúdateľ zaviazal zriadiť si na týchto pozemkoch trvalé bydlisko alebo podnikateľskú činnosť (pozri bod 6 tohto rozsudku). Rozsudok z 25. januára 2007, Festersen (C-370/05, EU:C:2007:59), sa týkal najmä neplatnosti nadobudnutia poľnohospodárskej usadlosti fyzickou osobou z dôvodu, že táto osoba si nezriadila trvalé bydlisko na tejto usadlosti.

²¹ Rozsudok z 1. októbra 2009, Woningstichting Sint Servatius (C-567/07, EU:C:2009:593), sa týkal odmietnutia povoliť investície do nehnuteľností v Belgicku, ktoré zamýšľala uskutočniť nadácia so sídlom v Holandsku, ktorá chcela využívať predmetné nehnuteľnosti prostredníctvom belgických obchodných spoločností (pozri body 12 až 14, ako aj 23 a 24 tohto rozsudku).

²² Pozri body 8, 18 a 24 vyššie.

²³ Pozri bod 8 vyššie.

62. Z vyššie uvedeného vyplýva, že pôsobnosť vnútroštátnych opatrení, o ktoré ide v sporoch vo veci samej, treba preskúmať z hľadiska voľného pohybu kapitálu zaručeného článkom 63 ZFEÚ.

63. Subsidiárne však uvádzam, že nižšie uvedené úvahy možno uplatniť aj na slobodu usadiť sa, pokiaľ ide tak o existenciu obmedzenia, ako aj o neexistenciu odôvodnenia.

C. O existencii obmedzenia voľného pohybu kapitálu

64. Teraz je potrebné určiť, či vnútroštátne opatrenia, o ktoré ide v sporoch vo veci samej, zahŕňajú obmedzenie voľného pohybu kapitálu.

65. V prvom rade maďarská vláda uviedla, že článok 345 ZFEÚ priznáva členským štátom širokú mieru voľnej úvahy, pokiaľ ide o obsah a podmienky nadobúdania určitých práv týkajúcich sa vlastníctva, ako je právo na užívanie nehnuteľnosti, pokiaľ neznemožnia ich nadobúdanie a nespôsobia diskrimináciu.

66. Pripomínam, že hoci článok 345 ZFEÚ vyjadruje zásadu neutrality Zmlúv vo vzťahu k úprave vlastníckych vzťahov uplatňovanej v členských štátoch, táto neutralita neznamená, že vnútroštátne opatrenia upravujúce nadobúdanie vlastníctva nehnuteľností sú vyňaté z pôsobnosti základných pravidiel práva Únie, najmä pravidiel zákazu diskriminácie, slobody usadiť sa a voľného pohybu kapitálu.²⁴

67. Preto skutočnosť, že opatrenia, o ktoré ide vo veci samej, môžu spadať do pôsobnosti článku 345 ZFEÚ, nemôže vylúčiť uplatniteľnosť pravidiel Zmluvy o FEÚ týkajúcich sa voľného pohybu kapitálu.

68. Článok 63 ZFEÚ stanovuje, že všetky obmedzenia pohybu kapitálu medzi členskými štátmi sú zakázané. Tento zákaz sa vzťahuje najmä na každé vnútroštátne opatrenie, ktoré zavádza diskrimináciu podľa pôvodu kapitálu.²⁵

69. Zdôrazňujem, že konštatovanie o existencii diskriminácie, ktorá predstavuje závažnejšie porušenie povinností vyplývajúcich z práva Únie, než je porušenie, ktoré vyplýva zo samotného nediskriminačného obmedzenia, môže mať určité dôsledky pre fázu odôvodnenia.²⁶

70. Podľa môjho názoru pritom vnútroštátne opatrenia, o ktoré ide v sporoch vo veci samej, zavádzajú nepriamu diskrimináciu podľa pôvodu kapitálu, ako to správne uviedla rakúska a portugalská vláda, ako aj Komisia.

71. V tejto súvislosti pripomínam, že existenciu nepriamej diskriminácie treba konštatovať v prípade, ak podmienka uložená vnútroštátnou právnou úpravou síce nezavádza formálne rozlišovanie podľa pôvodu, ale ľahšie ju splnia štátni príslušníci dotknutého členského štátu než štátni príslušníci iných členských štátov.²⁷

²⁴ Pozri v tomto zmysle rozsudky zo 6. novembra 1984, Fearon (182/83, EU:C:1984:335, bod 7); z 15. mája 2003, Salzmann (C-300/01, EU:C:2003:283, bod 39); z 23. septembra 2003, Ospelt a Schlössle Weissenberg (C-452/01, EU:C:2003:493, bod 24), ako aj z 22. októbra 2013, Essent a i. (C-105/12 až C-107/12, EU:C:2013:677, body 29 a 36).

²⁵ Pozri v tomto zmysle rozsudky zo 14. októbra 1999, Sandoz (C-439/97, EU:C:1999:499, bod 31); zo 4. marca 2004, Komisia/Francúzsko (C-334/02, EU:C:2004:129, body 24 a 25), ako aj z 12. decembra 2006, Test Claimants in the FII Group Litigation (C-446/04, EU:C:2006:774, body 64 a 65).

²⁶ Pozri body 115 až 118 nižšie.

²⁷ Pokiaľ ide o podmienky bydliska, pozri v tomto zmysle najmä rozsudky z 27. novembra 1997, Meints (C-57/96, EU:C:1997:564, body 45 a 46); z 24. septembra 1998, Komisia/Francúzsko (C-35/97, EU:C:1998:431, bod 39); z 11. septembra 2008, Petersen (C-228/07, EU:C:2008:494, body 54 a 55), ako aj z 5. mája 2011, Komisia/Nemecko (C-206/10, EU:C:2011:283, body 37 a 38). Súdny dvor priznal taký účinok ďalším kritériám najmä v rozsudku z 12. júla 1979, Palermo Toia (237/78, EU:C:1979:197, body 12 až 14), ktorý sa týkal ustanovenia, podľa ktorého priznanie materského príspevku záviselo od štátnej príslušnosti detí matky, ktorá mala poberať tento príspevok; v rozsudkoch z 12. septembra 1996, Komisia/Belgicko (C-278/94, EU:C:1996:321, body 28 až 30), a z 25. októbra 2012, Prete (C-367/11, EU:C:2012:668, body 29 až 31), ktoré sa týkali požiadaviek súvisiacich s absolvovaním štúdia v dotknutom členskom štáte, alebo aj v rozsudku z 25. októbra 2007, Geurts a Vogten (C-464/05, EU:C:2007:631, body 21 a 22), ktorý sa týkal podmienky zamestnania určitého počtu pracovníkov v dotknutom členskom štáte.

72. Je pravda, že vnútroštátne opatrenie, akým je § 108 ods. 1 zákona z roku 2013 o prechodných opatreniach, ktoré stanovuje, že práva na užívanie nehnuteľnosti a na požívanie jej plodov a úžitkov *ex lege* zaniknú, pokiaľ sa nepreukáže, že zmluva, ktorou bolo také právo zriadené, bola uzavretá medzi blízkymi osobami, nezavádza priame rozlišovanie podľa pôvodu kapitálu.

73. Taký právny predpis však zavádza skrytú diskrimináciu podľa pôvodu kapitálu, keďže pravdepodobnosť byť blízkou osobou osoby, ktorá udelila také právo k pozemkom nachádzajúcim sa v Maďarsku, je vyššia v prípade maďarského štátneho príslušníka než v prípade štátneho príslušníka iného členského štátu. Inak povedané, podmienku, ktorú ukladá § 108 ods. 1 zákona z roku 2013 o prechodných opatreniach, v zmysle už citovanej judikatúry ľahšie splní skupina maďarských štátnych príslušníkov než skupina štátnych príslušníkov iných členských štátov.

74. Tento diskriminačný účinok navyše posilňujú obmedzenia nadobúdania vlastníctva poľnohospodárskej pôdy, ktoré existovali pred nadobudnutím účinnosti vnútroštátnych opatrení, o ktoré ide v prejednávanych veciach. Z vysvetlení, ktoré poskytol vnútroštátny súd, totiž vyplýva, že zákon z roku 1994 o poľnohospodárskych pozemkoch v pôvodnom znení vylučoval možnosť cudzozemcov nadobúdať vlastníctvo poľnohospodárskych pozemkov, pričom však mohli nadobudnúť právo na užívanie nehnuteľnosti alebo na požívanie jej plodov a úžitkov. Podľa tohto súdu bolo navyše nadobúdanie vlastníckeho práva k poľnohospodárskym pozemkom cudzozemcami pred nadobudnutím účinnosti zákona z roku 1994 o poľnohospodárskych pozemkoch podmienené súhlasom ministerstva financií.

75. Tieto obmedzenia posilnili diskriminačný účinok § 108 ods. 1 zákona z roku 2013 o prechodných opatreniach dvoma spôsobmi.

76. Po prvé tieto obmedzenia zvyšujú pravdepodobnosť, že súčasní vlastníci poľnohospodárskych pozemkov nachádzajúcich sa v Maďarsku budú maďarskými štátnymi príslušníkmi. Pravdepodobnosť byť blízkou osobou maďarského vlastníka je pritom vyššia v prípade maďarského štátneho príslušníka než v prípade štátneho príslušníka iného členského štátu. Tieto obmedzenia v spojení s požiadavkou byť blízkou osobou preto znevýhodňujú štátnych príslušníkov iných členských štátov.

77. Po druhé tieto obmedzenia nabádali štátnych príslušníkov iných členských štátov, ktorí chceli investovať do poľnohospodárskych pozemkov nachádzajúcich sa v Maďarsku, aby nadobudli práva na užívanie takých pozemkov alebo na požívanie ich plodov a úžitkov. Hrozí teda, že zánik týchto práv, ktorý stanovuje § 108 ods. 1 zákona z roku 2013 o prechodných opatreniach, sa dotkne pomerne väčšieho počtu štátnych príslušníkov iných členských štátov než maďarských štátnych príslušníkov.

78. V tejto súvislosti maďarská vláda uviedla, že z viac ako 100 000 osôb dotknutých zrušením práv na užívanie nehnuteľnosti a na požívanie jej plodov a úžitkov, ktoré stanovuje § 108 ods. 1 zákona z roku 2013 o prechodných opatreniach, tvorí počet zahraničných štátnych príslušníkov, vrátane štátnych príslušníkov tretích krajín, len 5 058.

79. Toto tvrdenie, ktoré sa zameriava len na zloženie skupiny osôb dotknutých týmto opatrením, nie je relevantné pre posúdenie existencie nepriamej diskriminácie založenej na pôvode. Existenciu takej diskriminácie totiž treba konštatovať na základe porovnania:

- pomeru dotknutých osôb medzi maďarskými štátnymi príslušníkmi a
- pomeru dotknutých osôb medzi štátnymi príslušníkmi iných členských štátov.

80. Existenciu nepriamej diskriminácie založenej na pôvode treba konštatovať, ak je pravdepodobné, že pomer – a nie absolútny počet²⁸ – osôb dotknutých predmetným opatrením je vyšší medzi štátnymi príslušníkmi iných členských štátov než medzi maďarskými štátnymi príslušníkmi. Na základe argumentácie uvedenej v bodoch 70 až 77 vyššie zastávam názor, že za okolností sporov vo veci samej je to tak.

81. Maďarská vláda v reakcii na otázku položenú v tejto súvislosti na pojednávaní nepredložila nijakú štatistiku ani iný dôkaz, ktoré by mohli spochybníť toto konštatovanie.

82. Maďarská vláda tiež poukázala na možnosť, aby – v prípade zániku práv na užívanie nehnuteľnosti alebo na požívanie jej plodov a úžitkov – držiteľ týchto práv požiadal svojho zmluvného partnera o finančnú náhradu. Táto vláda spresnila, že na základe príslušných ustanovení maďarského občianskeho zákonníka táto náhrada v zásade zodpovedá sume obohatenia, ktoré získal vlastník bez protiplnenia. Podľa uvedenej vlády bola možnosť takej finančnej náhrady potvrdená rozsudkom Alkotmánybíróság (Ústavný súd) č. 25 z 21. júla 2015.

83. V tejto súvislosti poukazujem na to, že otázky položené vnútroštátnym súdom vo veci C-113/16 – na rozdiel od otázok položených vo veci C-52/16 – vylučujú možnosť takej finančnej náhrady.

84. Vzhľadom na vyššie uvedené prípadná možnosť držiteľa takých práv žiadať finančnú náhradu nemôže – v súlade s tým, čo uviedla Komisia – vylúčiť nepriamu diskrimináciu, ktorej existencia bola konštatovaná vyššie.

85. Napriek tejto možnosti totiž vnútroštátne opatrenia, o ktoré ide v sporoch vo veci samej, stanovujú zánik práv na užívanie nehnuteľnosti a na požívanie jej plodov a úžitkov zriadených súkromnými osobami, a to proti ich vôli. Môžu pritom existovať mnohé dôvody, pre ktoré si súkromní zmluvní partneri neželajú zánik takých práv, ako je vôľa držiteľa práv naďalej užívať tieto pozemky vzhľadom na ich špecifiká, perspektíva budúcich príjmov pre obe strany alebo aj skutočnosť, že vlastník nie je schopný zaplatiť finančnú náhradu v prípade zániku. Inak povedané, zánik takých práv môže súkromným zmluvným partnerom, ktoré ich zriadili, spôsobiť neprijemnosti, ktoré perspektíva prípadného finančného vyrovnania nemôže úplne odstrániť.

86. Vzhľadom na to, že zánik týchto práv proti vôli zmluvných partnerov, ktorí ich zriadili, sa dotkne väčšieho pomeru štátnych príslušníkov iných členských štátov, z toho teda treba vyvodíť, že tento zánik je diskriminačný, a to napriek prípadnej možnosti držiteľa takých práv žiadať finančnú náhradu od svojho zmluvného partnera.

87. Z vyššie uvedeného vyplýva, že vnútroštátne opatrenia, o ktoré ide v sporoch vo veci samej, ktoré stanovujú, že práva na užívanie nehnuteľnosti a na požívanie jej plodov a úžitkov *ex lege* zaniknú, pokiaľ sa nepreukáže, že zmluva, ktorou bolo také právo zriadené, bola uzavretá medzi blízkymi osobami, zahŕňajú diskriminačné obmedzenie voľného pohybu kapitálu zaručeného článkom 63 ZFEÚ.

D. O možnosti odôvodniť obmedzenie voľného pohybu kapitálu

88. Maďarská vláda v podstate uviedla tri odôvodnenia, ktoré sú založené na porušení vnútroštátnej právnej úpravy v oblasti devízovej kontroly, na boji proti zneužívajúcim postupom a na ciele všeobecného záujmu súvisiacom s obhospodarovaním poľnohospodárskych pozemkov.

²⁸ Inak povedané, tvrdenie maďarskej vlády treba zamietnuť, keďže je založené na *absolútnych* hodnotách (týkajúcich sa len zloženia skupiny dotknutých osôb), zatiaľ čo existencia nepriamej diskriminácie musí byť založená na *relatívnych* hodnotách (porovnávajúcich pomer dotknutých osôb medzi štátnymi príslušníkmi iných členských štátov a zároveň medzi maďarskými štátnymi príslušníkmi).

89. Z nižšie uvedených dôvodov sa domnievam, že žiaden z týchto dôvodov nemôže odôvodniť vnútroštátnu právnu úpravu, o ktorú ide v prejednávaných veciach.

1. O existencii odôvodnenia založeného na porušení vnútroštátnej právnej úpravy v oblasti devízovej kontroly

90. Podľa článku 65 ods. 1 písm. b) ZFEÚ článkom 63 ZFEÚ nie je dotknuté právo členských štátov prijať všetky potrebné opatrenia, najmä v oblasti daňového systému a dohľadu nad finančnými inštitúciami, aby sa zabránilo porušovaniu vnútroštátnych predpisov.

91. Maďarská vláda uviedla, že nadobudnutie práv na užívanie nehnuteľnosti, ktorých sa týkajú opatrenia, o ktoré ide vo veci samej, bolo napriek ich zápisu do katastra nehnuteľností protiprávne „*ab initio*“. Do 1. januára 2002 totiž nadobúdanie práv na užívanie poľnohospodárskych pozemkov a na požívanie ich plodov a úžitkov cudzozemcami bolo podľa vnútroštátnej právnej úpravy v oblasti devízovej kontroly podmienené udelením povolenia vydaného Národnou bankou Maďarska. Táto banka pritom uviedla, že nebola podaná nijaká žiadosť o devízové povolenie na nadobudnutie takých práv. Maďarsko preto prijalo § 108 ods. 1 zákona z roku 2013 o prechodných opatreniach s cieľom napraviť tento protiprávny stav, ktorý sa týkal všetkých práv na užívanie nehnuteľnosti a na požívanie jej plodov a úžitkov nadobudnutých cudzozemcami.

92. Z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že sankcia, ktorá sa týka výkonu slobôd pohybu zaručených Zmluvou o FEÚ, musí byť v súlade so zásadou proporcionality.²⁹

93. V prejednávanom prípade je zánik práv na užívanie nehnuteľnosti a na požívanie jej plodov a úžitkov stanovený vnútroštátnymi opatreniami, o ktoré ide vo veci samej, podľa môjho názoru neprimeraný vzhľadom na cieľ spočívajúci v sankcionovaní porušenia vnútroštátnej právnej úpravy v oblasti devízovej kontroly.

94. Po prvé domnievam sa, že stanovená sankcia nie je vhodná na dosiahnutie cieľa, ktorý má dosiahnuť a ktorým je náprava transakcií uskutočnených v rozpore s pravidlami devízovej kontroly. Táto sankcia – zánik – sa totiž vzťahuje na každé právo, ktoré nebolo zriadené medzi blízkymi osobami, pričom toto kritérium vôbec nesúvisí s prípadným porušením pravidiel devízovej kontroly.

95. Po druhé táto sankcia je podľa môjho názoru neprimeraná vzhľadom na jej rozsah. Zastávam totiž názor, že porušenie právnej úpravy stanovujúcej správnu kontrolu v oblasti nákupu a predaja cudzích mien nemôže byť sankcionované zánikom práv zriadených zmluvami medzi súkromnými osobami, ktorých platnosť z hľadiska hmotnoprávných predpisov navyše nie je sporná. V tejto súvislosti považujem za vhodnejšie spojiť s nedodržaním takej správnej kontroly správne sankcie, najmä pokuty.

96. Po tretie domnievam sa, že táto sankcia je tiež neprimeraná vzhľadom na jej všeobecnú pôsobnosť, keďže nedovoľuje osobám, ktorých práva majú zaniknúť, preukázať, že dodržali vnútroštátnu právnu úpravu v oblasti devízovej kontroly.

²⁹ Pokiaľ ide o voľný pohyb kapitálu, pozri v tomto zmysle rozsudok z 1. decembra 2005, Burtscher (C-213/04, EU:C:2005:731, bod 54 a nasl.). Pokiaľ ide o voľný pohyb pracovníkov, pozri v tomto zmysle rozsudky z 12. decembra 1989, Messner (C-265/88, EU:C:1989:632, bod 14), a z 30. apríla 1998, Komisia/Nemecko (C-24/97, EU:C:1998:184, bod 14). Pokiaľ ide o voľný pohyb tovaru, pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. októbra 2003, Grilli (C-12/02, EU:C:2003:538, bod 49). Pokiaľ ide o slobodné poskytovanie služieb, pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. septembra 2013, Konstantinides (C-475/11, EU:C:2013:542, body 52 a 57). Pokiaľ ide o slobodu usadiť sa, pozri v tomto zmysle rozsudky z 29. februára 1996, Skanavi a Chryssanthakopoulos (C-193/94, EU:C:1996:70, bod 36 a citovaná judikatúra), a zo 6. novembra 2003, Gambelli a i. (C-243/01, EU:C:2003:597, bod 72).

97. Po štvrté zastávam názor, že táto sankcia je neprimeraná vzhľadom na požiadavky legitímnej dôvery a právnej istoty. Nazdávam sa totiž, že týmto požiadavkám odporuje uloženie zániku sporných práv viac ako 12 rokov po ich zriadení a údajnom porušení vnútroštátnej právnej úpravy v oblasti devízovej kontroly.³⁰

98. Tieto úvahy majú podľa môjho názoru oporu v rozsudku Burtscher³¹, ktorý sa týkal prípadu podobného prípadu, o aký ide v prejednávanych veciach, a to neplatnosti prevodu nehnuteľnosti so spätným účinkom z dôvodu porušenia správnych predpisov stanovujúcich povinnosť predchádzajúceho vyhlásenia. Súdny dvor rozhodol, že sankcia neplatnosti prevodu nehnuteľnosti, uložená z dôvodu oneskoreného predloženia tohto vyhlásenia, bola neprimeraná z dôvodov, ktoré sú sčasti podobné vyššie uvedeným dôvodom:

- pôsobnosť tejto sankcie bola neprimeraná, keďže táto sankcia sa ukladala automaticky, bez ohľadu na dôvody oneskorenia podania (bod 55 tohto rozsudku),
- jej rozsah bol tiež neprimeraný, keďže radikálnym spôsobom spochybňovala zmluvu vyjadrujúcu vôľu zmluvných strán, bezdôvodne porušujúc uplatniteľné hmotnoprávne pravidlá, a to aj napriek tomu, že iné sankcie, ako napríklad pokuta, mohli účinne sankcionovať oneskorené podanie predmetného vyhlásenia (body 56 až 60 uvedeného rozsudku) a
- táto sankcia nezodpovedala požiadavke právnej istoty, ktorá je osobitne dôležitá v oblasti nadobúdania nehnuteľností (bod 56 toho istého rozsudku).

99. Z vyššie uvedeného vyvodzujem, že zánik práv na užívanie nehnuteľnosti a na požívanie jej plodov a úžitkov, o ktoré ide vo veci samej, nemožno odôvodniť prípadným porušením vnútroštátnej právnej úpravy v oblasti devízovej kontroly.

2. O existencii odôvodnenia založeného na boji proti zneužívajúcim postupom

100. Maďarská vláda tiež uviedla, že zánik práv na užívanie nehnuteľnosti a na požívanie jej plodov a úžitkov stanovený predmetnými vnútroštátnymi opatreniami je odôvodnený zámerom bojovať proti zneužívajúcim postupom. Podľa tejto argumentácie zmluvy, o ktoré ide vo veci samej, slúžili na obídenie zákazu nadobúdania vlastníctva poľnohospodárskych pozemkov uloženého zahraničným fyzickým osobám a právnickým osobám. Uvedená vláda v tejto súvislosti spresňuje, že ponechanie si vlastníckeho práva zbaveného podstaty udelením práva na užívanie nehnuteľnosti nemá nijaké ekonomické opodstatnenie.

101. V tejto súvislosti z ustálenej judikatúry vyplýva, že boj proti zneužívajúcim postupom je oprávneným dôvodom, ktorý môže odôvodniť obmedzenie slobôd pohybu zaručených Zmluvou o FEÚ. Podľa tejto judikatúry, ktorá bola rozpracovaná predovšetkým v daňovej oblasti, vnútroštátne opatrenie obmedzujúce slobody pohybu môže byť opodstatnené, keď sa osobitne zameriava na čisto umelé konštrukcie, ktorých cieľom je obísť právnu úpravu dotknutého členského štátu.³²

30 Z pripomienok maďarskej vlády vyplýva, že udelenie povolenia vydaného Národnou bankou Maďarska sa vyžadovalo až do 1. januára 2002. § 108 ods. 1 zákona z roku 2013 o prechodných opatreniach pritom stanovuje, že sporné práva na užívanie nehnuteľností alebo na požívanie jej plodov a úžitkov zaniknú *ex lege* 1. mája 2014.

31 Rozsudok z 1. decembra 2005 (C-213/04, EU:C:2005:731). Podľa rakúskej právnej úpravy, o ktorú išlo v tejto veci, bol nadobúdateľ nehnuteľnosti povinný predložiť v určitej lehote vyhlásenie, že pozemok je zastavaný, že nadobudnutie sa neuskutočnilo s cieľom zriadiť tam rekreačný objekt a že je rakúskym občanom alebo sa s ním musí zaobchádzať rovnako ako s rakúskym občanom (body 6 a 25).

32 Pozri v tomto zmysle najmä rozsudky z 12. septembra 2006, Cadbury Schweppes a Cadbury Schweppes Overseas (C-196/04, EU:C:2006:544, bod 51); z 13. marca 2007, Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation (C-524/04, EU:C:2007:161, bod 72), ako aj z 1. apríla 2014, Felixstowe Dock and Railway Company a i. (C-80/12, EU:C:2014:200, bod 31).

102. Keďže sa však tento cieľ vzťahuje len na boj proti čisto umelým konštrukciám, nemožno sa naň odvolávať s cieľom odôvodniť vnútroštátne opatrenie založené na všeobecnej domnienke o zneužívajúcom postupe.³³ Na to, aby bolo takéto opatrenie v súlade so zásadou proporcionality, totiž musí umožniť vnútroštátnemu súdu, aby zneužívajúce konanie dotknutých osôb preskúmal v každom konkrétnom prípade, s prihliadnutím na osobitosti každej veci a na základe objektívnych skutočností.³⁴

103. Za okolností sporov vo veci samej zánik práv na užívanie poľnohospodárskych pozemkov a na požívanie ich plodov a úžitkov nemôže slúžiť na boj proti zneužívajúcim postupom. Nemožno totiž vylúčiť, že medzi blízkymi osobami bol uskutočnený zneužívajúci postup spočívajúci v obídení zákazu predaja poľnohospodárskej pôdy cudzozemcom.

104. Tieto opatrenia navyše idú nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie tohto cieľa, keďže vychádzajú z domnienky o zneužívajúcom postupe týkajúcej sa všetkých práv, ktoré neboli zriadené medzi blízkymi osobami, a to bez ohľadu na to, či bola preukázaná existencia čisto umelej konštrukcie.

105. Z vyššie uvedeného vyplýva, že tieto opatrenia nemožno odôvodniť cieľom týkajúcim sa boja proti zneužívajúcim postupom.

3. O existencii odôvodnenia založeného na ciele všeobecného záujmu súvisiacom s obhospodarovaním poľnohospodárskych pozemkov

106. Na odôvodnenie zániku práv na užívanie poľnohospodárskych pozemkov a na požívanie ich plodov a úžitkov s výnimkou tých, ktoré boli zriadené medzi blízkymi osobami, maďarská vláda ďalej uviedla, že právna úprava, o ktorú ide v sporoch vo veci samej, sleduje cieľ všeobecného záujmu, ktorým je zaručiť, aby poľnohospodárske pozemky vlastnili fyzické osoby, ktoré ich obhospodarujú. Nadobúdanie vlastníctva poľnohospodárskej pôdy na účely týkajúce sa investovania alebo špekulácií s nehnuteľnosťami, teda s úmyslom dosiahnuť zisk vyplývajúci z nárastu ceny pôdy, bolo zakázané najmä na základe tohto cieľa.

107. Podľa uvedenej vlády má táto právna úprava tiež za cieľ umožniť užívanie poľnohospodárskych pozemkov novými podnikmi, uľahčiť vytváranie poľnohospodárskych podnikov s veľkosťou, ktorá umožní fungujúcu a konkurencieschopnú poľnohospodársku výrobu, ako aj zabrániť drobeniu poľnohospodárskych pozemkov.

108. Ako maďarská vláda správne uviedla, Súdny dvor už uznal také ciele za ciele všeobecného záujmu, a to najmä ciele zaručiť, aby pôda patrila tým, ktorí ju obhospodarujú, bojovať proti špekuláciám s pozemkami, zabezpečiť rozdelenie pôdy, ktoré umožní vytvorenie fungujúcich poľnohospodárskych podnikov, ako aj uprednostňovať rozumné využívanie dostupnej pôdy prostredníctvom boja proti tlaku dopytu po týchto pozemkoch.³⁵

³³ Pozri v tomto zmysle najmä rozsudky z 12. septembra 2006, Cadbury Schweppes a Cadbury Schweppes Overseas (C-196/04, EU:C:2006:544, bod 50); z 13. marca 2007, Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation (C-524/04, EU:C:2007:161, body 73 a 79), ako aj z 19. novembra 2009, Komisia/Taliansko (C-540/07, EU:C:2009:717, bod 58).

³⁴ Rozsudok zo 17. septembra 2009, Glaxo Wellcome (C-182/08, EU:C:2009:559, bod 99).

³⁵ Pozri v tomto zmysle rozsudky zo 6. novembra 1984, Fearon (182/83, EU:C:1984:335, body 3 a 10); z 23. septembra 2003, Ospelt a Schlössle Weissenberg (C-452/01, EU:C:2003:493, body 38 až 40), ako aj z 25. januára 2007, Festersen (C-370/05, EU:C:2007:59, body 27 a 28).

109. Podľa dlhodobu ustálenej judikatúry však opatrenie obmedzujúce slobody pohybu možno pripustiť, len pokiaľ sleduje cieľ všeobecného záujmu, uplatňuje sa nediskriminačným spôsobom a zachováva zásadu proporcionality, čiže je spôsobilé zaručiť dosiahnutie sledovaného cieľa a nepresahuje to, čo je na dosiahnutie tohto cieľa nevyhnutné.³⁶

110. So zreteľom na túto judikatúru sa domnievam, že sledovanie cieľa všeobecného záujmu, na ktorý sa odvoláva maďarská vláda, neumožňuje odôvodniť opatrenia, o ktoré ide vo veci samej, aspoň z dvoch dôvodov a prípadne aj z tretieho dôvodu.

111. V prvom rade tieto opatrenia, ktoré dovoľujú len zachovanie práv na užívanie nehnuteľnosti a na požívanie jej plodov a úžitkov zriadených medzi blízkymi osobami, nie sú vhodné na dosiahnutie cieľov, ktoré uvádza maďarská vláda.

112. Ako totiž rakúska a portugalská vláda, ako aj Komisia správne vysvetlili, vôbec nemožno vylúčiť, že blízke osoby vlastníka nadobudli také práva k poľnohospodárskym pozemkom na účely špekulácie s nehnuteľnosťami. Naopak, je rovnako pravdepodobné, že osoby, ktoré nie sú blízkymi osobami vlastníka, nadobudli také práva s cieľom vykonávať poľnohospodársku činnosť.

113. Inak povedané, kritérium, ktoré si zvolila maďarská vláda, teda blízky príbuzenský vzťah s vlastníkom, nie je vhodné na dosiahnutie uvádzaných cieľov.

114. V druhom rade opatrenia, o ktoré ide vo veci samej, tiež nie sú nevyhnutné na dosiahnutie cieľov, ktoré uvádza maďarská vláda. Tieto ciele by totiž bolo možné dosiahnuť aj pomocou iných kritérií, ktoré v menšej miere obmedzujú slobody pohybu. Tak by to bolo v prípade požiadavky skutočného obhospodarovania poľnohospodárskych pozemkov buď držiteľmi práv na užívanie nehnuteľnosti alebo na požívanie jej plodov a úžitkov zriadených k týmto pozemkom, ak ide o fyzické osoby, alebo ich spoločníkmi, ak ide o právnické osoby.

115. V treťom rade, ako som konštatoval v bodoch 70 až 86 vyššie, opatrenia, o ktoré ide vo veci samej, majú diskriminačný charakter.

116. Tento diskriminačný charakter by na základe judikatúry citovanej v bode 109 vyššie stačil na vylúčenie odôvodnenia založeného na ciele všeobecného záujmu súvisiacom s obhospodarovaním poľnohospodárskych pozemkov, ktorý uvádza maďarská vláda.

117. V tejto súvislosti však musím poukázať na to, že judikatúra Súdneho dvora je do určitej miery nekoherentná. Súdny dvor totiž už pripustil preskúmanie otázky, či cieľ všeobecného záujmu môže odôvodniť opatrenia, o ktorých predtým konštatoval, že majú diskriminačný charakter.³⁷

118. Hoci sa domnievam, že na účely právnej istoty je vhodné, aby Súdny dvor objasnil svoju judikatúru v tejto oblasti, z vyššie uvedeného v každom prípade vyplýva, že vnútroštátne opatrenia, o ktoré ide vo veci samej, nemožno odôvodniť cieľom všeobecného záujmu súvisiacim s obhospodarovaním poľnohospodárskych pozemkov, ktorý uvádza maďarská vláda.

E. O článkoch 17 a 47 Charty

119. Vnútroštátny súd sa tiež opýtal Súdneho dvora na zlučiteľnosť vnútroštátnych opatrení, o ktoré ide v sporoch vo veci samej, s článkami 17 a 47 Charty.

³⁶ Rozsudky z 5. marca 2002, Reisch a i. (C-515/99, C-519/99 až C-524/99 a C-526/99 až C-540/99, EU:C:2002:135, bod 33); z 23. septembra 2003, Ospelt a Schlössle Weissenberg (C-452/01, EU:C:2003:493, bod 34 a citovaná judikatúra); z 1. decembra 2005, Burtscher (C-213/04, EU:C:2005:731, bod 44 a citovaná judikatúra), ako aj z 25. januára 2007, Festersen (C-370/05, EU:C:2007:59, bod 26).

³⁷ Pozri najmä rozsudok z 25. októbra 2007, Geurts a Vogten (C-464/05, EU:C:2007:631, body 22 až 24).

120. Domnievam sa, že na tento aspekt položených otázok nie je potrebné odpovedať, keďže tieto opatrenia sú v rozpore s právom Únie, lebo zahŕňajú neodôvodnené obmedzenie voľného pohybu kapitálu, a to bez ohľadu na výklad už citovaných ustanovení Charty.

121. Okrem toho zastávam názor, že v kontexte prejednávanych vecí údajné porušenie článkov 17 a 47 Charty nemožno preskúmať nezávisle od otázky porušenia slobôd pohybu.

122. Tento aspekt položených otázok totiž vyvoláva citlivý problém uplatniteľnosti Charty pri posudzovaní takých vnútroštátnych opatrení, o aké ide v sporoch vo veci samej, ktorými sa nevykonávajú ustanovenia sekundárneho práva Únie, ale ktoré vytvárajú neodôvodnenú prekážku slobôd pohybu zaručených Zmluvou o FEÚ.

123. Treba pripomenúť, že rozsah pôsobnosti Charty je vzhľadom na konanie členských štátov vymedzený v jej článku 51 ods. 1, podľa ktorého ustanovenia Charty sú určené pre členské štáty výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Únie.³⁸

124. V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol, že vzhľadom na vysvetlivky vzťahujúce sa na článok 51 Charty, ktoré treba náležite zohľadniť na základe jej článku 52 ods. 7, pojem vykonávanie stanovený v tomto článku 51 potvrdzuje judikatúru Súdneho dvora týkajúcu sa miery, v akej musí konanie členských štátov spĺňať požiadavky vyplývajúce zo základných práv zaručených v právnom poriadku Únie.³⁹

125. V rozsudku Åkerberg Fransson⁴⁰ Súdny dvor rozhodol, že základné práva zaručené Chartou musia byť dodržané v prípade, ak vnútroštátna právna úprava patrí do pôsobnosti práva Únie. Pripomínam, že táto vec sa netýkala porušenia slobôd pohybu, ale vnútroštátnej právnej úpravy, ktorou sa vykonávali právne predpisy Únie v oblasti DPH, ako aj článok 325 ZFEÚ⁴¹.

126. Pokiaľ ide o slobody pohybu, Súdny dvor v rozsudku Pfleger a i.⁴² spresnil, že uplatnenie výnimiek, ktoré právo Únie stanovuje na účely odôvodnenia zásahu do základnej slobody zaručenej Zmluvou, zo strany členského štátu treba považovať za výkon práva Únie v zmysle článku 51 ods. 1 Charty.

127. Aby som bol ešte presnejší, v toto smere z ustálenej judikatúry vyplýva, že keď Súdny dvor skúma vnútroštátnu právnu úpravu z hľadiska slobôd pohybu, na základné práva, ktorých ochranu zaručuje právo Únie, sa možno odvolávať v dvoch prípadoch, pričom oba súvisia s existenciou odôvodnenia.⁴³

128. V prvom prípade členský štát uvádza odôvodnenie, ktoré je priamo založené na ochrane základného práva. Ide o prípad „Schmidberger“⁴⁴, keď majú základné práva slúžiť ako štít na ochranu dotknutej právnej úpravy.

38 Pozri najmä rozsudky z 26. februára 2013, Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105, bod 17), a zo 6. októbra 2016, Paoletti a i. (C-218/15, EU:C:2016:748, bod 13).

39 Pozri v tomto zmysle rozsudky z 30. apríla 2014, Pfleger a i. (C-390/12, EU:C:2014:281, bod 32), a z 10. júla 2014, Julián Hernández a i. (C-198/13, EU:C:2014:2055, bod 33 a citovaná judikatúra).

40 Rozsudok z 26. februára 2013 (C-617/10, EU:C:2013:105, bod 21).

41 Rozsudok z 26. februára 2013, Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105, bod 27).

42 Rozsudok z 30. apríla 2014 (C-390/12, EU:C:2014:281, bod 36).

43 Tieto dva prípady sú preskúmané spoločne pod nadpisom „The derogation situation“ v diele LENAERTS, K.: Exploring the limits of the EU Charter of Fundamental Rights. In: *European Constitutional Law Review*, 2012, s. 383 až 386.

44 Rozsudok z 12. júna 2003 (C-112/00, EU:C:2003:333). V tejto veci sa rakúska vláda s cieľom odôvodniť obmedzenie voľného pohybu tovaru vyplývajúce z demonštrácie, ktorá mala za následok uzatvorenie hlavnej tranzitnej trasy, odvolala na ochranu základných práv demonštrantov, ktoré im vyplývali zo slobody prejavu a slobody zhromažďovania (pozri body 17, ako aj 69 a nasl. tohto rozsudku). Pozri tiež rozsudok z 11. decembra 2007, International Transport Workers' Federation a Finnish Seamen's Union, nazývaný „Viking“ (C-438/05, EU:C:2007:772, body 45 a 46).

129. Druhý prípad sa týka odmietnutia odôvodnenia, ktoré uvádza členský štát, z dôvodu porušenia základného práva. Je to prípad „ERT“⁴⁵, v ktorom základné práva spôsobujú odstránenie štítu vytvoreného na ochranu dotknutej právnej úpravy.

130. Naproti tomu, pokiaľ viem, Súdny dvor nikdy nekonštatoval, že údajné porušenie základného práva možno preskúmať *nezávisle* od porušenia slobôd pohybu. Inak povedané, keď jediný faktor väzby s právom Únie spočíva v existencii obmedzenia voľného pohybu, ochrana základných práv môže byť slúžiť ako odôvodnenie (prípád „Schmidberger“), alebo spôsobiť zánik odôvodnenia (prípád „ERT“), ale nemôže predstavovať nezávislý dôvod rozporu s právom Únie.

131. Prejednávané veci pritom spadajú práve pod tento posledný uvedený prípad. Jediný faktor väzby s právom Únie totiž spočíva v existencii obmedzenia voľného pohybu kapitálu.⁴⁶ Maďarská vláda sa neodvolala na články 17 a 47 Charty s cieľom odôvodniť predmetné vnútroštátne opatrenia (prípád „Schmidberger“) a ich výklad nie je potrebný na odmietnutie odôvodnenia, ktoré uvádza táto vláda (prípád „ERT“).⁴⁷ Vnútroštátny súd sa v skutočnosti pýta, či tieto opatrenia porušujú články 17 a 47 Charty, *nezávisle* od porušenia voľného pohybu kapitálu.⁴⁸

132. Za týchto okolností sa vzhľadom na už citovanú judikatúru prikláňam k záveru, že Súdny dvor nemôže preskúmať toto údajné porušenie článkov 17 a 47 Charty.

133. Musím jednoznačne zdôrazniť význam tohto stanoviska spočívajúceho vo vylúčení uplatniteľnosti Charty za konkrétnych okolností prejednávaných vecí. Toto stanovisko sa zjavne netýka aktov inštitúcií Únie (prípád „Kadi“⁴⁹) ani aktov členských štátov, ktorými sa vykonávajú predpisy Únie (prípád „Åkerberg Fransson“⁵⁰).

134. Netýka sa ani vnútroštátnych opatrení, ktoré sú odôvodnené z hľadiska slobôd pohybu, ale ktoré zasahujú do základného práva zaručeného Chartou (prípád „ERT“⁵¹). V tomto poslednom uvedenom prípade sa totiž základné práva neuplatňujú nezávisle, ale v kontexte odôvodnenia obmedzenia slobôd pohybu.

135. Stanovisko, ktoré obhajujem a ktoré spočíva vo vylúčení možnosti preskúmať údajné porušenie Charty *nezávisle* od otázky porušenia slobôd pohybu, sa v skutočnosti týka oboch nasledujúcich prípadov. Po prvé Chartu nemožno uplatniť samostatne, ak vnútroštátne opatrenia zahŕňajú obmedzenie, ktoré v nijakom prípade nie je odôvodnené z hľadiska slobôd pohybu (prípád, o ktorý ide v prejednávaných veciach). Po druhé Chartu nemožno uplatniť samostatne, ak také opatrenia nezahŕňajú nijaké obmedzenie slobôd pohybu (prípád „Keck a Mithouard“⁵²).

45 Rozsudok z 18. júna 1991 (C-260/89, EU:C:1991:254). Táto vec sa týkala najmä potenciálne diskriminačného charakteru kumulácie výhradného práva spoločnosti ERT vysielat vlastné programy a jej výhradného práva na príjem a retransmisiu programov vysielaných z iných členských štátov (pozri body 21 až 23 tohto rozsudku). Súdny dvor rozhodol, že členské štáty sa môžu odvolávať na výnimky stanovené Zmluvou z dôvodov verejného poriadku, verejnej bezpečnosti a verejného zdravia len vtedy, ak je predmetná vnútroštátna právna úprava v súlade so základnými právami, ktorých dodržiavanie zabezpečuje Súdny dvor, najmä so slobodou prejavu (pozri body 43 až 45 tohto rozsudku). Pozri tiež rozsudky z 26. júna 1997, Familiapress (C-368/95, EU:C:1997:325, body 24 až 27), ako aj z 30. apríla 2014, Pflieger a i. (C-390/12, EU:C:2014:281, body 35 a 36).

46 V tejto súvislosti spresňujem, že podľa môjho názoru nemožno konštatovať, že vnútroštátnymi opatreniami, o ktoré ide v prejednávaných veciach, „sa vykonáva“ smernica 88/361, a to z týchto dvoch dôvodov. Po prvé táto smernica, ktorej účelom bolo vykonať článok 67 ES, sa po zrušení tohto článku Amsterdamskou zmluvou stala obsoletnou, a to aj napriek informatívnej hodnote, ktorú Súdny dvor priznal prílohe I tejto smernice (pozri bod 52 vyššie). Po druhé povinnosť, ktorú porušujú predmetné vnútroštátne opatrenia, je zakotvená v článku 63 ZFEÚ, pričom uvedená príloha I stanovuje len demonštratívny výpočet pohybov kapitálu.

47 Pozri body 88 až 118 vyššie.

48 Pozri bod 21 vyššie.

49 Rozsudky z 3. septembra 2008, Kadi a Al Barakaat International Foundation/Rada a Komisia (C-402/05 P a C-415/05 P, EU:C:2008:461, body 281 až 327), ako aj z 18. júla 2013, Komisia a i./Kadi (C-584/10 P, C-593/10 P a C-595/10 P, EU:C:2013:518, body 65 až 69).

50 Rozsudok z 26. februára 2013 (C-617/10, EU:C:2013:105).

51 Rozsudok z 18. júna 1991 (C-260/89, EU:C:1991:254).

52 Rozsudok z 24. novembra 1993 (C-267/91 a C-268/91, EU:C:1993:905).

136. V prvom uvedenom prípade, o aký ide v prejednávanych veciach, je zrejmé, že vylúčenie možnosti samostatne uplatniť Chartu nemá v praxi nijaké dôsledky, lebo predmetné vnútroštátne opatrenia sú v každom prípade v rozpore s právom Únie.

137. Skutočný praktický význam právneho stanoviska, ktoré obhajujem v týchto návrhoch, je teda obmedzený na vnútroštátne právne úpravy typu „Keck a Mithouard“. V tomto prípade by totiž pripustenie možnosti preskúmať porušenie Charty nezávisle od porušenia slobôd pohybu znamenalo, že každá vnútroštátna právna úprava – aj keď neobmedzuje tieto slobody – by mohla podliehať preskúmaniu z hľadiska Charty, ak by bola spochybnená za skutkových okolností, ktoré spadajú do pôsobnosti uvedených slobôd, teda v každej cezhraničnej situácii. Aby som uviedol konkrétny príklad, okrem iného by to znamenalo, že právna úprava, ktorá zakazuje nočnú prácu v pekárňach, o ktorej Súdny dvor rozhodol, že neobmedzuje voľný pohyb tovaru⁵³, by sa v súčasnosti mohla preskúmať z hľadiska ustanovení Charty (najmä jej článkov 15 a 16).

138. Domnievam sa, že taký výklad je ťažko zlučiteľný s článkom 6 ods. 1 ZEÚ a článkom 51 ods. 2 Charty, podľa ktorých ustanovenia Charty žiadnym spôsobom nerozširujú právomoci Únie vymedzené v Zmluvách.

139. Podľa môjho názoru treba tento výklad odmietnuť a vylúčiť možnosť preskúmať údajné porušenie Charty nezávisle od otázky porušenia slobôd pohybu. Práve tento prístup bol použitý v rozsudku Pelckmans Turnhout⁵⁴, v ktorom Súdny dvor rozhodol, že Chartu nemožno uplatniť samostatne, ak predmetná vnútroštátna právna úprava neobmedzuje slobody pohybu.

140. Naopak, domnievam sa, že vzhľadom na rozsudok Pfleger a i.⁵⁵, ktorý sa týkal vnútroštátnej právnej úpravy zahŕňajúcej neodôvodnené obmedzenie slobodného poskytovania služieb, stále existuje pochybnosť týkajúca sa možnosti samostatne uplatniť Chartu.

141. V bodoch 35 a 36 tohto rozsudku totiž Súdny dvor správne pripomenul, že na Chartu sa možno odvolávať v rámci posudzovania odôvodnenia. V bodoch 57 až 60 uvedeného rozsudku Súdny dvor pripustil možnosť preskúmať existenciu porušenia článkov 15 až 17 Charty *nezávisle* od otázky porušenia slobodného poskytovania služieb (konštatovaného v bodoch 39 až 56 toho istého rozsudku).⁵⁶ Podľa môjho názoru vzhľadom na tento prístup stále existuje pochybnosť týkajúca sa možnosti preskúmať údajné porušenie Charty nezávisle od otázky porušenia slobôd pohybu a túto pochybnosť treba odstrániť.

142. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na tento aspekt položených otázok v tom zmysle, že ak Súdny dvor skúma vnútroštátnu právnu úpravu z hľadiska slobôd pohybu, údajné porušenie základného práva zaručeného Chartou nemožno preskúmať nezávisle od otázky porušenia týchto slobôd.

53 Rozsudok zo 14. júla 1981, Oebel (155/80, EU:C:1981:177).

54 Pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. mája 2014 (C-483/12, EU:C:2014:304, body 24 až 26). Tento rozsudok sa týkal vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá ukladala obchodníkom povinnosť mať jeden deň v týždni zatvorené. Pozri v tomto zmysle tiež rozsudok zo 4. októbra 1991, Society for the Protection of Unborn Children Ireland, nazývaný „Grogan“ (C-159/90, EU:C:1991:378, body 30 a 31).

55 Rozsudok z 30. apríla 2014 (C-390/12, EU:C:2014:281). Súdny dvor následne použil ten istý prístup v rozsudku z 11. júna 2015, Berlington Hungary a i. (C-98/14, EU:C:2015:386, body 89 až 91).

56 Súdny dvor však na konci svojej analýzy len poznamenal, že neodôvodnené alebo neprimerané obmedzenie slobodného poskytovania služieb zaručeného v článku 56 ZFEÚ nie je vo vzťahu k článkom 15 až 17 Charty prípustné ani na základe uvedeného článku 52 ods. 1, takže osobitné preskúmanie z tohto hľadiska nie je nevyhnutné. Pozri rozsudok z 30. apríla 2014, Pfleger a i. (C-390/12, EU:C:2014:281, body 59 a 60).

VI. Návrh

143. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky, ktoré položil Szombathelyi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Správny a pracovný súd v Szombathely, Maďarsko), takto:

Článok 63 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že bráni takej vnútroštátnej právnej úprave, o akú ide v sporoch vo veci samej, ktorá stanovuje, že práva na užívanie poľnohospodárskych pozemkov a na požívanie ich plodov a úžitkov zaniknú, pokiaľ sa nepreukáže, že tieto práva boli zriadené medzi blízkymi osobami, a to aj napriek tomu, že držiteľ uvedených práv môže získať od svojho zmluvného partnera finančnú náhradu.

Článok 51 ods. 1 a 2 Charty základných práv Európskej únie sa má vykladať v tom zmysle, že ak Súdny dvor skúma vnútroštátnu právnu úpravu z hľadiska slobôd pohybu, údajné porušenie základného práva zaručeného uvedenou Chartou nemožno preskúmať nezávisle od otázky porušenia týchto slobôd.